

37-C (2018-2019) – Nr. 3
ingediend op 3 maart 2023 (2022-2023)

Verslag

namens de Commissie voor Onderwijs
uitgebracht door Kathleen Krekels en Loes Vandromme

over de opvolgingsbespreking

van het verslag

van het Rekenhof

over het M-decreet
en de zorg in het gewoon onderwijs

Documenten in het dossier:

- 37-C** (2018-2019) – Nr. 1: Verslag van het Rekenhof
- Nr. 2: Verslag

Samenstelling van de Commissie voor Onderwijs:

Voorzitter: Karolien Grosemans.

Vaste leden:

Arnout Coel, Koen Daniëls, Karolien Grosemans, Kathleen Krekels, Annabel Tavernier;
Roosmarijn Beckers, Jan Laeremans, Kristof Slagmulder;
Loes Vandromme, Hilâl Yalçın;
Jean-Jacques De Gucht, Gwendolyn Rutten;
Johan Danen, Elisabeth Meuleman;
Hannelore Goeman.

Plaatsvervangers:

Marius Meremans, Axel Ronse, Nadia Sminate, Kris Van Dijck, Katja Verheyen;
Leo Pieters, Els Sterckx, Sam Van Rooy;
Katrien Schryvers, Brecht Warnez;
Els Ampe, Tom Ongena;
Stijn Bex;
Steve Vandenberghe.

Toegevoegde leden:

Kim De Witte.

INHOUD

I.	Uiteenzetting door minister Ben Weyts	4
II.	Reactie van het Rekenhof	4
1.	Aanbeveling 1	5
2.	Aanbeveling 2	5
3.	Aanbeveling 3	6
4.	Aanbeveling 4	6
5.	Aanbeveling 5	6
6.	Aanbeveling 6	6
7.	Aanbeveling 7	7
8.	Besluit.....	7
III.	Bespreking.....	7
1.	Tussenkomen van de leden	7
1.1.	Loes Vandromme.....	7
1.2.	Kathleen Krekels.....	8
1.3.	Hannelore Goeman	9
1.4.	Johan Danen	9
1.5.	Jan Laeremans	10
2.	Antwoorden van het Rekenhof.....	10
3.	Antwoorden van minister Ben Weyts	11
	Gebruikte afkortingen	13

Op 19 januari 2023 organiseerde de Commissie voor Onderwijs een opvolgingsbespreking over het verslag van het Rekenhof over het M-decreet en de zorg in het gewoon onderwijs, met Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, en Willem Cabooter, eerste-auditeur-revisor bij het Rekenhof.

I. Uiteenzetting door minister Ben Weyts

Minister *Ben Weyts* schetst dat in de commissie al veelvuldig de discussie is gevoerd over de nobele doelstellingen van het M-decreet, maar dat men bij de praktische uitwerking werd geconfronteerd met diverse problemen. Dat bleek zowel uit de terugkoppeling vanuit het werkveld, maar ook uit wetenschappelijk onderzoek. Hij verwijst daarvoor naar de Commissie-Struyf en de bemerkingen van het Rekenhof.

De minister stelt vast dat twee van de aanbevelingen van het Rekenhof deels in uitvoering zijn en dat er voor de vijf andere een voornemen tot uitvoering is. Dat zit uiteraard grotendeels vevat in het ontwerp van Leersteundecreet, dat al principieel werd goedgekeurd door de Vlaamse Regering en momenteel voor advies voorligt bij de Raad van State.

Naast het Leersteundecreet stipt de minister nog twee andere beslissingen aan. Ten eerste is er de oprichting van het Leerpunt, dat moet functioneren als een expertisecentrum voor de klasvloer en moet communiceren over de didactische methodieken die hun deugdelijkheid wetenschappelijk en empirisch hebben bewezen. Er werden ook expliciet middelen toegekend aan het Leerpunt voor de versterking van de basiszorg en de verhoogde zorg, geeft de minister mee. Het gaat om 6 miljoen euro, naast de 3,5 miljoen euro extra voor de pedagogische begeleidingsdiensten en 300.000 euro voor de professionalisering van de CLB's, onder andere voor de signaalfunctie maar ook om de scholen te versterken op het vlak van basiszorg en verhoogde zorg.

Er is ook een onderzoek opgenomen in de OPBWO-kalender over de handvatten om een klasklimaat te creëren dat leren ondersteunt en om de prevalentie van storend gedrag te verminderen.

De minister verwijst ook naar een recente Amerikaanse literatuurstudie van de Campbell Collaboration, een meta-analyse over inclusief onderwijs. De gegevens over kosten en baten leveren volgens de minister nieuwe inzichten op en zullen ook aanleiding geven tot discussie tussen experts.

II. Reactie van het Rekenhof

Willem Cabooter licht eerst de door het Rekenhof gehanteerde werkwijze toe. De Commissie voor Onderwijs heeft aan de minister een reactie gevraagd over de auditaanbevelingen. Het Rekenhof heeft die reactie beoordeeld en op basis daarvan de standpunten bepaald. Die standpunten werden voorgelegd aan de minister en er werd een gesprek over gevoerd met kabinetsmedewerkers. Daarna heeft het Rekenhof een definitief standpunt bepaald, dat hier wordt toegelicht.

Het Rekenhof heeft geen nieuwe auditwerkzaamheden uitgevoerd, stipt de spreker aan. Hij baseert zich dus op de antwoorden van de minister, op openbare documenten en contacten met de administratie. Er werden geen nieuwe data verzameld bij de scholen en geen nieuwe data-analyses uitgevoerd.

1. Aanbeveling 1

De aanbeveling luidde: "Alle scholen verder stimuleren om een doorgedreven zorgbeleid te voeren met onder meer aandacht voor de kwaliteit van het leerlingvolgsysteem, het gebruik van de BaSO-fiche, het draagvlak voor de zorgvisie, de continuïteit van de zorg en de inzetbaarheid en expertise van het zorgteam."

In het auditrapport werd het zorgbeleid van de scholen onderzocht. Het Rekenhof kwam tot de vaststelling dat nog een aantal stappen gezet kunnen worden. De minister stelt in zijn antwoord dat de onderwijsinspectie de leerlingenbegeleiding zal meenemen in de doorlichtingsfocus van de scholen, jaarlijks zal rapporteren over de kwaliteit van de leerlingenbegeleiding en de PBD's extra middelen krijgen om in te zetten op de versterking van de brede basiszorg en de verhoogde zorg.

Het Rekenhof vindt het inschakelen van de onderwijsinspectie een goede stap. Het neemt ook nota van de middelen die voor de PBD's worden ingeschreven. Het is voor het Rekenhof nog afwachten wat hiervan verwacht kan worden, evenals van de begeleidingsplannen van de PBD's.

Het Rekenhof wil graag de aandachtspunten meegeven, met name de kwaliteit van het leerlingvolgsysteem, de overgang van het lager naar het secundair onderwijs op het gebied van zorg en de informatiedoorstroming die daarmee samenhangt, en meer algemeen de continuïteit van de zorg doorheen de studiejaren. Een gebrek aan draagvlak voor de zorgvisie kan leiden tot te leerkrachtafhankelijke brede basiszorg, vooral in het secundair onderwijs. Ook de inzetbaarheid en expertise van het zorgteam waren voor verbetering vatbaar, vooral in het basisonderwijs.

Voor deze aanbeveling concludeert het Rekenhof een voornemen tot uitvoering. De aangekondigde maatregelen zijn nog niet uitgevoerd en een aantal zaken moeten nog geconcretiseerd worden.

2. Aanbeveling 2

De aanbeveling luidde: "Nagaan of alle scholen hun brede basiszorg en verhoogde zorg voldoende uitbouwen om de zorg af te stemmen op de specifieke onderwijsbehoeften van de leerlingen en voorzien in voldoende ondersteuning voor scholen met een onvoldoende uitgewerkte fase 0 en 1 van het zorgcontinuüm."

Ook hier kan de onderwijsinspectie in de toekomst een rol spelen. In het ontwerp van decreet Leersteun staat dat de Vlaamse Regering modaliteiten zal bepalen voor een verdere versterking van de brede basiszorg en de verhoogde zorg in de scholen. Het Rekenhof kijkt uit naar de verdere concretisering.

De spreker benadrukt het belang van deze aanbeveling. Volgens het Rekenhof kan het huidige systeem enkel functioneren als alle scholen een voldoende niveau halen in de zorgfases 0 en 1.

De minister vermeldt in zijn antwoord een aantal pilootprojecten in de lerarenopleiding die inzetten op het verwerven van competenties om om te gaan met de toenemende diversiteit van de leerlingenpopulatie. Uit de audit bleek dat scholen vaak vinden dat de lerarenopleiding startende leerkrachten onvoldoende voorbereidt op het zorgbeleid dat ze zullen moeten toepassen. Het Rekenhof vindt het noodzakelijk dat alle afgestudeerde leerkrachten die competenties bezitten.

Ook voor deze aanbeveling is er een voornemen tot uitvoering.

3. Aanbeveling 3

De aanbeveling luidde: "Sensibiliseren van scholen, CLB's, ondersteuningsnetwerken en pedagogische begeleidingsdiensten om de maatregelen van de scholen in fase 0, 1 en 2 van het zorgcontinuüm concreter te omschrijven en uit te werken."

Tijdens de audit stelde het Rekenhof vast dat verschillende scholen niet goed weten wat precies van hen wordt verwacht in de fases 0 en 1 en vanaf wanneer ze recht hebben op extra ondersteuning.

Het Rekenhof vraagt specifieke aandacht om dit concreet te omschrijven en uit te werken voor de scholen en de CLB's. Dat kan bijvoorbeeld in de vorm van good practices die gedeeld worden.

Ook voor deze aanbeveling is er een voornemen tot uitvoering. De minister heeft geantwoord dat dit verder vorm moet krijgen in het kader van de maatregelen die voorgesteld worden voor de versterking van de fases 0 en 1 en het nieuwe leersteun-model.

4. Aanbeveling 4

De aanbeveling luidde: "Nagaan hoe scholen beter ondersteund kunnen worden voor leerlingen met gedragsproblemen en leerlingen met een verstandelijke beperking."

De minister somt in zijn antwoord een aantal maatregelen op die moeten zorgen voor meer ondersteuning, onder andere voor de leerlingen van types 2 en 3. Er komt een aanpassing van de financiering en de omkadering.

Het Rekenhof heeft vastgesteld dat scholen erg worstelen met leerlingen met gedragsproblemen. Dat signaal hoort het Rekenhof nog regelmatig als er contacten zijn met scholen. Leerlingen met gedragsproblemen of een verstandelijke beperking vergen nu eenmaal veel individuele aandacht. Scholen hebben daar niet altijd de ruimte voor en melden vaak dat de aanpassingen die ze moeten doen als onredelijk worden opgevat. Scholen melden dat leerlingen met gedragsproblemen ervoor zorgen dat bepaalde activiteiten moeilijk of onmogelijk worden, leerkrachten uitvallen en de onderwijstijd vermindert. Een verhoogde aandacht voor deze problematiek lijkt het Rekenhof heel belangrijk.

Er is een voornemen tot uitvoering van de aanbeveling, maar het Rekenhof kijkt toch naar extra ondersteuningsmaatregelen die genomen kunnen worden.

5. Aanbeveling 5

De aanbeveling luidde: "In een eigen juridisch kader met afgestemde financiering voorzien voor de ondersteuningsnetwerken."

Het ontwerp van decreet Leersteun voorziet in de oprichting van de leersteuncentra. Deze centra zullen een eigen personeelsbeleid kunnen voeren.

Voor het Rekenhof komt dat tegemoet aan de aanbeveling. Er is dus een voornemen tot uitvoering, gelet op de ontwerpfase van het decreet.

6. Aanbeveling 6

De aanbeveling luidde: "CLB's stimuleren om de zorgfases 0 en 1 kritisch te beoordelen bij het opstellen van een gemotiveerd verslag en voor de CLB's in een financiering voorzien die is afgestemd op hun opdracht."

In de audit stelde het Rekenhof vast dat er verschillen waren tussen de CLB's voor de beoordeling van de fases 0 en 1, gaande van te streng tot niet streng genoeg. Scholen ervaren de CLB's soms als sterk overbelast. De diagnostische trajecten vragen veel tijd en kennen in de praktijk soms een lange doorlooptijd, terwijl de scholen soms niet zo lang kunnen wachten op ondersteuning.

Het ontwerp van decreet Leersteun voorziet in een versterking van de CLB's op verschillende manieren: de consultatieve begeleiding, de signaalfunctie en kwaliteitsvolle diagnostische trajecten. De onderwijsinspectie kan via een versterkt kwaliteits-toezicht in de doorlichtingsfocus voor de CLB's de signaalfunctie meenemen.

Er zal ook een evaluatie komen van het nieuwe omkaderingssysteem van de CLB's. Het Rekenhof neemt daar akte van en kijkt ernaar uit hoe de versterking van de CLB's verder vorm kan krijgen.

Als conclusie stelt het Rekenhof dat er een voornemen is tot uitvoering van de aanbeveling.

7. Aanbeveling 7

De aanbeveling luidde: "De leerresultaten van de leerlingen met een gemotiveerd verslag of verslag centraal monitoren."

Er is ondertussen werk gemaakt van een datawarehouse bijzondere trajecten dat toelaat de kwalificaties van de leerlingen met een verslag of gemotiveerd verslag te monitoren. De minister vermeldt ook de Vlaamse toetsen die data kunnen opleveren.

In het verslag heeft het Rekenhof een aantal indicatoren opgesteld die de prestaties van de leerlingen moeten nagaan. Er bleek onder meer dat de bevraagde leerkrachten twijfels hadden of de leerlingen voldoende leerwinst kunnen boeken. De indicatoren in het verslag tonen onder andere dat het voor leerlingen met een gemotiveerd verslag waarschijnlijker is om schoolse vertraging op te lopen of om geen getuigschrift basisonderwijs of een A-attest te halen. Vandaar de aanbeveling van het Rekenhof om dat verder op te volgen en te monitoren, want het behalen van leerwinst is belangrijk voor alle leerlingen.

Volgens het Rekenhof komt het datawarehouse daar gedeeltelijk aan tegemoet. Vandaar de conclusie dat de aanbeveling deels in uitvoering is.

8. Besluit

Willem Cabooter concludeert dat het ontwerp van decreet Leersteun aan een aantal aanbevelingen tegemoet lijkt te komen, al blijft het wachten op de concrete uitwerking. Vooral op het gebied van de versterking van de scholen in de zorgfases 0 en 1 moeten nog stappen gezet worden. De aanbeveling met betrekking tot een eigen juridisch kader voor de ondersteuningswerken krijgt een sterke uitwerking in het ontwerp van decreet.

III. Bespreking

1. Tussenkomen van de leden

1.1. Loes Vandromme

Loes Vandromme beaamt dat het ontwerp van decreet Leersteun een aantal perspectieven en initiatieven inhoudt die een stap in de goede richting zijn.

Het blijft een uitdaging om de fases 0 en 1 uit te bouwen voor de scholen. De spreker kijkt uit naar de uitvoeringsbesluiten en de BVR's, zeker over de Commissie Inclusief Onderwijs. Is er al duidelijkheid over de timing?

Loes Vandromme is ook benieuwd naar de mogelijkheden om werk te maken van inclusief werknemerschap. Het is niet enkel belangrijk dat scholen een visie hebben op inclusie en werk maken van de fases 0 en 1, maar ook zelf mensen met een beperking tewerkstellen. Heeft het Rekenhof daarover specifieke signalen?

De spreker steunt de aanbeveling om scholen handvatten te geven om de basiszorg en de verhoogde zorg verder uit te bouwen. Tijdens de initiële bespreking van het verslag van het Rekenhof ging het ook over de data over de leerlingen die in het buitengewoon onderwijs les volgen. Ondertussen gaan er nog meer leerlingen naar het buitengewoon onderwijs. Heeft het Rekenhof dat meegenomen in het verslag?

Het is volgens het lid belangrijk om te leren uit de data en alles nog beter op te volgen, ook in de leerlingvolgsystemen.

1.2. Kathleen Krekels

Kathleen Krekels schetst dat het Rekenhof op basis van het onderzoek een aantal aanbevelingen heeft geformuleerd. De minister heeft al een aantal initiatieven genomen ter uitvoering van de aanbevelingen, maar er zijn nog zaken in uitvoering of gepland. Heel veel antwoorden en initiatieven zitten vervat in het ontwerp van decreet Leersteun dat eraan komt.

Een brede basiszorg en verhoogde zorg, in samenwerking tussen de school, het CLB, het ondersteuningsnetwerk en de pedagogische begeleidingsdiensten, is voor de spreker heel belangrijk.

Gedragsstoornissen vormen in veel scholen een probleem. De spreker hoopt dat met de ondersteuning binnen de leercentra daar een beter antwoord op gegeven kan worden.

Veel zaken zullen worden uitgevoerd. Sinds het initiële verslag van het Rekenhof in 2019 merkt de spreker een spontane evolutie bij de scholen. Zij hoopt dat dat nog versterkt kan worden met het nieuwe decreet Leersteun.

Het zou volgens Kathleen Krekels interessant zijn als het Rekenhof dat verder zou opvolgen. Zij weet dat die vraag vanuit de commissie moet komen, maar vraagt of het Rekenhof er interesse voor zou hebben om binnen enkele jaren, als het nieuwe Leersteundecreet enkele jaren van kracht is, met dezelfde onderzoeksvragen opnieuw naar de scholen te gaan om de evolutie vast te stellen. Dat lijkt haar een interessant opvolgingsonderzoek.

Er is een toename van het aantal verslagen die de CLB's schrijven, vooral voor type 9. De ondersteuning van de leerlingen heeft de bedoeling om leerwinst te creëren. Tijdens de initiële bespreking van het verslag van het Rekenhof bleek dat het onderzoek niet toeliet een antwoord te geven op de vraag of het M-decreet zorgde voor leerwinst. Een van de conclusies van een internationaal onderzoek van de Campbell Collaboration is dat inclusief onderwijs geen zekerheid biedt voor de leerwinst van leerlingen, noch voor een verhoogd sociaal welzijn. Voor de ene leerling is inclusief onderwijs goed, maar voor de andere niet, meent de spreker. Dat staft haar stelling: gewoon onderwijs als het kan en buitengewoon onderwijs als het nodig is. Wat is de visie van het Rekenhof? Is dat onderzoek al bekeken?

1.3. Hannelore Goeman

Het valt *Hannelore Goeman* op dat veel scholen worstelen met leerlingen met gedragsproblemen. Toenmalig minister Hilde Crevits zocht in de vorige zittingsperiode naar een oplossing met zogenaamde FAST-teams die konden interveniëren in scholen met een heel acuut probleem. Leerlingen met gedragsproblemen kunnen het verloop van de lessen echt wel verstoren. De spreker vraagt naar de visie van de minister over de manier waarop scholen moeten omgaan met leerlingen met gedragsproblemen. Ziet hij heil in de FAST-teams of opteert hij voor een bredere aanpak?

Bij een acuut probleem kan het helpen als iemand met expertise ondersteuning komt bieden, maar de school moet ervoor zorgen dat men ook daarna verder kan, dus is er ook aandacht voor nodig binnen de brede basiszorg en eventueel de verhoogde zorg.

Verschillende scholen uiten in het verslag van het Rekenhof hun bezorgdheid over het feit dat de lerarenopleiding startende leerkrachten onvoldoende voorbereidt op zorgtaken in de klas of het omgaan met SES-leerlingen. Verwacht de minister dat de lerarenopleidingen daar meer aandacht voor hebben? De lerarenopleidingen worden al overvraagd, vandaar de vraag van de spreker of de minister dat ziet als deel van het basispakket of als onderdeel van een professionaliseringstraject? Hoe wordt dan gegarandeerd dat elke leerkracht de opleiding volgt om goed voorbereid te zijn op de bijkomende zorgtaken?

Het aantal kinderen in het buitengewoon onderwijs stijgt opnieuw, merkt de spreker op, vooral in type 2 en type 9 en vooral bij kleuters. Wat is volgens de minister de reden voor het hoge aantal leerlingen in het buitengewoon onderwijs in Vlaanderen?

Uit het verslag van het Rekenhof blijkt dat basisscholen doorgaans verder staan met een zorgbeleid dan scholen uit het secundair onderwijs. Heeft de minister daar aandacht voor in zijn beleid, om secundaire scholen te versterken bij het voeren van een zorgbeleid?

Een van de aanbevelingen van het Rekenhof is om de trajecten van leerlingen met een verslag of een gemotiveerd verslag beter te monitoren. Dat zal gebeuren via de M-monitor. Maar in juni 2021 liet de minister weten dat het koetswerk wel in orde is, maar dat de motor nog niet draait. Wat is de stand van zaken over de M-monitor?

1.4. Johan Danen

Johan Danen stelt vast dat er nog veel werk aan de winkel is. Een aantal aanbevelingen zijn in uitvoering, maar er zal nog veel moeten gebeuren. De spreker had van de minister graag geweten welke prioriteiten hij legt.

Johan Danen merkt op dat alles samenhangt en het zoeken is naar een evenwicht. Veel hangt samen met het beleidsvoerend vermogen van scholen. Uit het verslag van het Rekenhof blijkt dat de kennis van het zorgbeleid bij de leerkrachten op de klasvloer eerder beperkt is en als de zorgvisie al gekend is, kunnen ze zich daar soms niet in vinden. Dat is volgens hem problematisch. Hoe kan dat verbeterd worden?

Het aantal kinderen in het buitengewoon onderwijs is hoog en stijgt nog. Het M-decreet had de bedoeling aan scholen aan te geven hoe ze moeten omgaan met leerlingen die door een beperking de lessen in een gewone school niet zomaar kunnen volgen. Inclusief onderwijs zou volgens het M-decreet de eerste optie zijn. De spreker stelt vast dat die doelstelling niet gehaald is. Hoe kijkt het Rekenhof naar inclusief onderwijs?

De spreker is niet blind voor de problemen van vandaag in het onderwijs. Het aantal leerlingen met gedragsproblemen of een verstandelijke beperking in het gewoon onderwijs neemt toe, waardoor leerkrachten vaak met de handen in het haar zitten. Voor de fractie van de spreker is het alvast niet de bedoeling om alle kinderen met gedragsproblemen of een verstandelijke beperking naar het buitengewoon onderwijs te sturen. De spreker krijgt ook signalen vanuit het buitengewoon onderwijs dat men in sommige klassen niet aan leren toekomt, gewoon omdat de leerlingen ook niet van elkaar kunnen leren omdat het niveau erg laag is. Dus zit men daar ook met de handen in het haar. Inclusief onderwijs houdt net in dat men hier en daar in een klas ook kinderen laat deelnemen waarvan men vroeger misschien dacht dat ze er niet thuishoren. Die kinderen leren van elkaar, stelt het lid. Het is volgens hem een vals idee dat verdergaande inclusie zorgt voor minder kwaliteit in de klas. Geen enkele studie ondersteunt dat idee, benadrukt hij.

De minister verwees naar een studie uit de Verenigde Staten. In de meeste Amerikaanse staten is inclusief onderwijs de norm, merkt Johan Danen op. Het wordt daar als heel apart aanzien dat leerlingen met een beperking in aparte scholen zitten. Ze bestaan, maar in veel beperktere mate dan bij ons. Hoe wordt werk gemaakt van meer inclusief onderwijs in Vlaanderen?

De meeste aanbevelingen zijn in uitvoering, maar wanneer zal alles landen?

De lerarenopleidingen zouden veel extra moeten doen, maar zij zitten vandaag ook al met de handen in het haar. Hoe kan volgens het Rekenhof het beleid meer ingrijpen in het curriculum van de lerarenopleiding, om bijvoorbeeld meer werk te maken van zorgopleidingen en meer aandacht te hebben voor inclusief onderwijs?

1.5. Jan Laeremans

Jan Laeremans verwijst naar het werkbezoek van de commissie op 13 januari 2023 aan de hogeschoolopleidingen Schoolpsychologie. De studenten van deze opleidingen moeten vaak stage doen op scholen, maar daarna krijgen ze geen kans om aangenomen te worden in de scholen, bijvoorbeeld om zorgcoördinator te worden.

Het probleem is dat scholen de toegekende zorguren opvullen met leerkrachten die liever niet meer voor de klas staan. Dat zijn volgens de spreker niet altijd de meeste gemotiveerde en best opgeleide leerkrachten.

De studenten Schoolpsychologie ervaren dat ze uit de boot vallen. Directies willen natuurlijk graag dat ze afwezige leerkrachten kunnen vervangen door de zorgcoördinator met pedagogische kwaliteiten even voor de klas te zetten. Met een lerarentekort is het volgens de spreker een opportuniteit om meer profielen schoolpsychologie naar de scholen te halen. Zij blijven wel op post voor de zorgtaken en ontlasten daardoor de leerkrachten. Men kan niet van leerkrachten verwachten dat ze goed opgeleid zijn voor alle complexe zorgproblemen zoals kinderen met gedragsproblemen. Wil de minister de studenten Schoolpsychologie meer in het onderwijs inzetten?

Dat vergt misschien een takenprofiel voor zorgcoördinator, terwijl nu iedereen die functie kan uitvoeren, maar niet iedereen ervoor geschikt is.

2. Antwoorden van het Rekenhof

Het aantal leerlingen in het buitengewoon onderwijs stijgt, vooral in type 2 en type 9, bevestigt *Willem Cabooter*. Hij deelt mee dat het Rekenhof op dit moment een audit uitvoert die focust op het buitengewoon onderwijs. Daarbij wordt de leerlingenstroom gedetailleerd in kaart gebracht en wordt gezocht naar oorzaken van de toename van bepaalde types of verslagen. Ook het kader voor inclusief onderwijs wordt in de audit bekeken. De spreker verwacht de publicatie rond de jaarwisseling.

Op de vraag of het Rekenhof in de toekomst een onderzoek met dezelfde onderzoeksvragen wil uitvoeren, antwoordt de spreker dat het Vlaams Parlement altijd een onderzoek kan vragen aan het Rekenhof. De algemene vragen over het zorgbeleid in de scholen en het omgaan met leerlingen met specifieke behoeften in de scholen voor gewoon onderwijs, blijven volgens Willem Cabooter relevant. Dus dat is een mogelijkheid.

De spreker heeft het Amerikaanse onderzoek over de garantie van inclusief onderwijs op het boeken van leerwinst nog niet doorgenomen. Hij weet dat andere onderzoeken andere conclusies opleveren. Hij kan daar dus moeilijk een uitspraak over doen.

De spreker kondigt ook aan dat het Rekenhof een audit zal uitvoeren over de professionalisering van leerkrachten. Daarin zal worden bekeken in welke mate leerkrachten voldoende worden voorbereid op de job en welke aanpassingen mogelijk zijn in het curriculum.

3. Antwoorden van minister Ben Weyts

Minister *Ben Weyts* zegt dat over de Commissie Inclusief Onderwijs een besluit van de Vlaamse Regering werd goedgekeurd. De minister krijgt daardoor de mogelijkheid om via een ministerieel besluit de commissie samen te stellen. De actieradius werd al bepaald. De start is gepland voor september 2023, de oplevering voor juni 2024. Als het besluit definitief is goedgekeurd door de Vlaamse Regering, verwacht de minister in april of mei de commissie te kunnen samenstellen.

Het ontwerp van decreet Leersteun ligt voor advies voor bij de Raad van State, geeft de minister mee. Hij kan nog geen precieze tijdsaanduiding geven, want de adviestermijn is al verstreken. Maar voor een dergelijk belangrijk decreet is het wel belangrijk om over een advies van de Raad van State te beschikken, stelt de minister.

De minister heeft niet gewacht om voor de basiszorg en de verhoogde zorg al grote stappen te zetten. Het net opgestarte Leerpunt heeft de opdracht gekregen om ook specifiek daarover te werken, in samenspraak met de pedagogische begeleidingsdiensten. Het Leerpunt heeft een budget van 6 miljoen euro.

Los daarvan hebben de pedagogische begeleidingsdiensten extra middelen gekregen voor de specifieke opdracht om mensen vrij te stellen om de leerkrachten te versterken op het vlak van de zorgfases 0 en 1. Ook de CLB's werden versterkt.

De minister zegt niet gewacht te hebben op de implementatie van het Leersteun-decreet om initiatieven te nemen. Door de geschetste initiatieven worden de bestaande leerkrachten versterkt. Voor de nieuwe leerkrachten wordt gewerkt aan projecten die moeten zorgen voor nauwere samenwerking en lerende netwerken tussen de lerarenopleidingen en scholen. Een van de elementen is het beter voorbereiden van toekomstige leerkrachten op de klas van vandaag, met de aanwezige diversiteit en complexiteit, zoals kinderen met gedragsproblemen en nood aan versterkte basiszorg en verhoogde zorg. Daarvoor heeft de minister 2,3 miljoen euro uitgetrokken.

Daarnaast zet de minister ook in op de versterking van het buitengewoon onderwijs. Hij probeert ervoor te zorgen dat inclusief onderwijs gestalte krijgt, met de versterking van de basiszorg en de verhoogde zorg. Als scholen, onder andere in samenspraak met ouders, beslissen om kinderen op te vangen in het gewoon onderwijs, worden ze extra versterkt via het Leersteundecreet met middelen en mensen, maar vooral met een betere ondersteuning. Binnen de huidige ondersteuningsnetwerken zijn de ondersteuners aangesteld bij honderden scholen voor buitengewoon onderwijs. Dat wordt gereduceerd tot een 45-tal leersteuncentra, zodat er voldoende kritische massa aanwezig is voor alle beperkingen en types.

De voorbije drie jaar heeft de minister gezorgd voor de versterking van de capaciteit van het buitengewoon onderwijs van 47.000 naar meer dan 52.000 plaatsen. Ook volgend jaar komen er nog enkele honderden plaatsen bij. Maar de overheid kan het groeiritme niet volgen.

De minister is blij dat ook het Rekenhof het buitengewoon onderwijs onder de loep zal nemen. Er speelt ongetwijfeld een veelheid aan factoren, aldus de minister. Daarnaast speelt ook het fijnmazige detectiesysteem zeker een rol bij het vroegtijdig vaststellen van problemen, wat mee zorgt voor een toestroom in het buitengewoon onderwijs.

Voor het buitengewoon onderwijs zijn ook maximaal drempels weggewerkt, stelt de minister. Hij verwijst naar de vereiste om een bepaald aantal types in te richten en het campusidee.

Het systeem van de M-monitor zal de minister zeker overnemen. Ook de personeels-evolutie zal worden gemonitord.

Het is de bedoeling om met de leersteuncentra te zorgen voor een structurele band tussen de scholen en de ondersteuning. Met een FAST-team is dat per definitie niet het geval en hebben de ondersteuners geen gedegen kennis van de casuïstiek van de betrokken leerlingen. Het alternatief is meer structureel van aard, meent de minister.

De minister zegt dat er vandaag wel bekwaamheidsbewijzen zijn voor zorgcoördinator, maar ze zijn zeer breed. Hij vraagt zich af, ook in het kader van het lerarentekort, of het vernauwen van de toegang tot zorgcoördinator niet voor problemen zal zorgen. Vandaag is de basisvereiste een bacheloropleiding. Dat geeft scholen de vrijheid en verantwoordelijkheid om verschillende profielen aan te trekken. Uit de cijfers blijkt dat vooral leerkrachten doorstromen. In een overleg met de directeursverenigingen is al eens besproken hoe daaraan geremedieerd zou kunnen worden. Een van de argumenten van de directeurs is dat doorgroeien naar de functie van zorgcoördinator ook gebruikt wordt om de vlakke loopbaan van leerkrachten te doorbreken en dus past binnen het personeelsbeleid. Dat moet volgens de minister ook in rekening worden gebracht. Het is dus de afweging of de overheid moet ingrijpen op de autonomie van scholen of het hr-beleid moet versterken.

Karolien GROSEMANS,
voorzitter

Kathleen KREKELS
Loes VANDROMME,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

BaSO	basisonderwijs – secundair onderwijs
BVR	besluit van de Vlaamse Regering
CLB	centrum voor leerlingenbegeleiding
M-decreet	decreet betreffende maatregelen voor leerlingen met specifieke onderwijs- behoeften
OPBWO	onderwijskundig beleids- en praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek
PBD	pedagogische begeleidingsdienst
SES	socio-economische status